

BIM Atzeneta del Maestrat

Època XI N° 23 - agost/octubre 2022

La AODL informa

A Atzeneta cal saber

Les festes en imatges

Gent d'ací

Medi Ambient

Ens conten des del Col.legi

Les associacions parlen

Des del Casal Popular

Des de la Banda

Els nostres artistes

Nutrició

Des de la Cooperativa

El temps i la Meteo a Atzeneta

I DESPRÉS DE LES BÈSTIES, LES FESTES

Arcadi Vidal

A LA FI, LA SECUNDÀRIA A ATZENETA

Agenda

HORARIS

AJUNTAMENT

De dilluns a divendres de 9 h a 14 h.
Dissabte de 9h a 13 h.

www.atzenetadelmaestrat.es

Facebook: Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat

ESCOMBRERIES

A partir de les 20 h.

RECOLLIDA D'OBJECTES VOLUMINOSOS

El quart dimecres de cada mes.

CEMENTERI

Tots els diumenges (hivern de 15 h a 17 h i estiu de 16 h a 18 h).

ALTRES SERVEIS A L'AJUNTAMENT

SERVEIS SOCIALS

Dilluns de 9 h a 13'30 h i dimecres amb cita previa (722739456) a la 2ª planta de l'ajuntament.

ARQUITECTA MUNICIPAL

Dimarts de 10 h a 14 h a l'ajuntament.

VETERINARI

Dimecres de 10 h a 11 h a l'ajuntament.

NOTARI

Dijous cada 15 dies a l'ajuntament.

TELÈFONS D'INTERÉS

AJUNTAMENT 964 37 00 18

CENTRE DE DIA 964 37 09 19

CENTRE DE SALUT 964 37 05 43

GUÀRDIES 698 614 472

FARMÀCIA 964 37 00 54

COL·LEGI PÚBLIC 964 73 82 50

BANKIA 964 37 00 53

BBVA 629 005 298

BANTIERRA 964 37 01 64

GUÀRDIA CIVIL 964 37 00 63
062

CASA ABADIA 964 37 03 36

EXTENSIÓ AGRÀRIA 964 39 96 90

AUTOS HICID 964 20 01 22

EMERGÈNCIES 112

INFORMACIÓ 012

HOSPITAL GENERAL 964 72 50 00

HOSPITAL PROVINCIAL 964 35 97 00

HORARI D'AUTOBUSOS

ATZENETA-L'ALCORA-CASTELLÓ

ATZENETA

Eixida 6'30 h

L'ALCORA

Arribada 7'30 h
Eixida 7'35 h

CASTELLÓ

Arribada 8'00 h
Eixida 18'00 h

ATZENETA

Arribada 19'30 h

VISTABELLA-ATZENETA-CASTELLÓ

VISTABELLA

Eixida 6'00 h

ATZENETA

Arribada 6'50 h
Eixida 7'00 h

CASTELLÓ

Arribada 8'30 h
Eixida 15'30 h

ATZENETA

Arribada 16'50 h
Eixida 17'00 h

VISTABELLA

Arribada 18'00 h

Edició: Ajuntament d'Atzeneta

Coordinació: www.teescribologuequieras.com

Impressió: Paperam Impressions

Disseny: Sergi Campos

La gent que fem aquest BIM volem que estiga obert al major nombre d'opinions. Tot aquell que vulga col·laborar, de qualsevol manera, ens ho pot fer arribar a l'ajuntament o a l'adreça electrònica bimatzeneta@gmail.com.

Col·laboracions, incloses les fotogràfiques, d'aquest número: Associació d'ames de casa (Tere Vayà), Melchor Rovira, Carmen Rovira Monfort, Paco Esteller, Pilar Ferreres, Miguel Ángel Moliner, Arcadio Vidal, Rafa Gil, Nacho Gimeno, Neus Batoll, Andrés Villalba, Eladi Roca, Leo Gil Saura, Xavi Pellarés, Amadeo Escrich Montoliu, David Bellés, José Luis Medall, José Manuel Ahicart, Thomas Evans.

LA PANDÈMIA SORDA

Serà ja novembre quan aquest número del BIM estiga entre les mans i els ulls del veïnat. Novembre sol portar a Atzeneta la primera gelada fruit del nostre tan característic gebre. Novembre acostuma a ser un dels mesos més anodins de l'any. Dies curts, llum minvant, fresc tendint a fred, escassetat de festes més enllà del dia de Tots Sants, però cal suportar-lo de la mateixa manera que correspon fer el propi amb febrer, un altre mes que senta mal a l'esperit, però que compta amb l'avantatge de la seua curtesa.

Lluny queden les festes patronals, massa lluny com perquè fem un balanç més enllà del fotogràfic a l'interior, però no volem deixar de ressaltar ací el reverdir de les nostres festes després de dos anys de pandèmia, les ganes de més, la varietat del programa, el multitudinari de la participació, el calorós dels dies, fins i tot de les nits, i l'exhibició de la idiosincràsia atzenetina des del primer dels actes fins a l'últim.

No volem tampoc deixar d'esmentar la mort, l'excés de morts de veïns que no tenien edat encara que se'ls abatera, però que bé derivat del sobtat, bé del progressiu han abdicat de la vida i han presentat les seues credencials en un imaginari més enllà que serveix de consol als qui s'agarren a l'agafador de la fe. No obstant això, existeix un altre tipus de mort que no prové de l'alié perquè la promou el propi: el suïcidi. Convé no defugir el tema en els fòrums públics com aquest perquè si és conversa de bar, de llar, de fleca i de qualsevol àmbit privat d'Atzeneta, també pot elevar-se per escrit perquè la reflexió conjunta dinamitze les potencials iniciatives a adoptar per a la seua prevenció.

No es tracta d'una maledicció gitana, ni menys d'un capritx de l'estadística, ni l'excés de morts voluntàries està en l'aigua que es beu, perquè uns la consu-

miran de l'aixeta i altres embotellada, però les xifres dels suïcidis a Atzeneta són desoladores, en els últims temps en gran manera, però també històricament.

Convindria actuar, previndre, fixar a població de risc potencial en funció del perfil dels últims veïns (homes tots ells) que han decidit posar fi als seus dies sense si més no sol·licitar ajuda. Potser l'editorialista s'extralimita si sol·licita de les autoritats municipals o de la conselleria de torn (imagine que la de Benestar Social) un estudi dels casos succeïts i una valoració de veïns que puguin presentar semblants connotacions socials, personals, econòmiques, laborals i de qualsevol altra índole que els facen susceptibles, per efecte contagi, crida, dominó o com es vulga denominar, de triar el camí del mitjà per a acabar amb els seus dies.

A més de constituir un fracàs personal, el suïcidi s'antulla també com un fracàs social, comunitari perquè sempre és factible anar més lluny en l'ajuda cap al qual es presenta fràgil, vulnerable.

Si la pandèmia a Atzeneta es va saldar amb molt pocs morts - crec recordar que dos-, però d'edat molt avançada als quals la COVID només els va prestar en última espenta, una altra pandèmia, aquesta de suïcidis, localitzada, cruel per ser els triats per ells mateixos d'edats allunyades de l'esperança de vida, es manté agotzonada en el nostre municipi. Convindria previndre abans de tornar a plorar la pèrdua de qualsevol veí perquè algú no va saber somriure-li a temps.

L'AODL informa

Taxi Rural

Aquest ajuntament va aprovar el passat 27/05/2022 les bases de la convocatòria de subvencions econòmiques, destinades a la prestació del servei discrecional de taxi amb finalitats mèdiques per al 2022.

Objecte de la subvenció

Dins les polítiques actives de repoblació i cohesió territorial, i amb la finalitat de frenar la despoblació mitjançant l'habilitació d'ajudes, serveis i infraestructures que igualen les oportunitats de l'àmbit rural respecte a les grans ciutats, constitueix l'objecte de la present iniciativa, l'establiment per l'Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat, d'un servei de transport gratuït discrecional en taxi, amb finalitats mèdiques, a la disposició de la població que complisca els requisits i que acredite la seua necessària assistència a algun dels següents serveis mèdics:

- Assistència concertada a Consultes Externes de Centres Hospitalaris i Centres Mèdics Públics Valencians, o en defecte d'això el sistema públic assignat. No obstant això, el present servei no atendrà serveis mèdics coberts per la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, com a urgències mèdiques o tractaments programats, ni tampoc altres desplaçaments que es troben coberts per altres prestacions o ajudes de qualsevol tipus.

Procediment de concessió

Per a ser beneficiaris serà necessari que la persona interessada presente una sol·licitud on reuneix els requisits exigits en les bases amb una antelació mínima de tres dies hàbils (tres dies hàbils abans que tinga lloc la cita mèdica). Una vegada presentada, l'Alcaldia dictarà resolució aprovant o denegant la citada subvenció segons si el sol·licitant compleix o no els requisits exigits.

Requisits de les persones beneficiàries.

Haurà de manifestar mitjançant la declaració responsable, que compleix almenys alguna de les següents circumstàncies:

- No disposa de vehicle particular.
- La seua llicència de conducció es troba limitada a la seua localitat o a un radi màxim del lloc de la seua residència (codi 62 de la llicència de conducció).
- No disposa de llicència en vigor per a la conducció de vehicles.
- Emmalalteix d'incapacitat temporal per a la conducció de vehicles.

- Acredita no poder desplaçar-se amb transport públic. Pel fet que, per motius d'autonomia personal, no pot realitzar el trajecte amb transport públic fins a la localitat on es tinga l'assistència, i el corresponent desplaçament fins al Centre Mèdic.

Davant una de les circumstàncies anteriors, s'ha de declarar que no disposa de familiar o afí que puga assumir el seu trasllat, en la jornada i horari establits en la cita prèvia assignada.

Drets i obligacions de les persones beneficiàries.

Els usuaris del servei de taxi amb finalitat mèdica, a més dels drets reconeguts amb caràcter general per l'Ordenament Jurídic, tindran el dret a beneficiar-se de la subvenció i estaran obligats a:

- 1.- Complir l'objectiu que fonamenta la concessió de la subvenció.
- 2.- Justificar davant l'Ajuntament el compliment dels requisits i condicions, així com la realització de l'activitat i el compliment de la finalitat, i en concret, i amb caràcter immediat:
 - Acreditar documentalment l'assistència efectiva al servei mèdic.
 - Aportar la facturació justificativa del servei de transport discrecional en taxi.
 - Aportar la fitxa de manteniment de tercers, per a fer efectiu l'abonament.
 - Sotmetre's a les actuacions de comprovació per l'Ajuntament.

Import màxim de la subvenció per persona beneficiària.

No s'estableix un import màxim de subvenció per a cada persona beneficiària. Però si és important saber que el nombre màxim anual de desplaçaments a favor d'una mateixa persona serà de quinze, entenent-se cada servei com el comprés pels desplaçaments d'accés i de retorn.

El servei serà posat a la disposició de la persona beneficiària amb caràcter absolutament gratuït.

Període comprés entre 1 de gener i 31 de desembre de 2022, tots dos inclusivament.

L'AODL

Pilar Ferreres Garcia

A Atzeneta cal saber

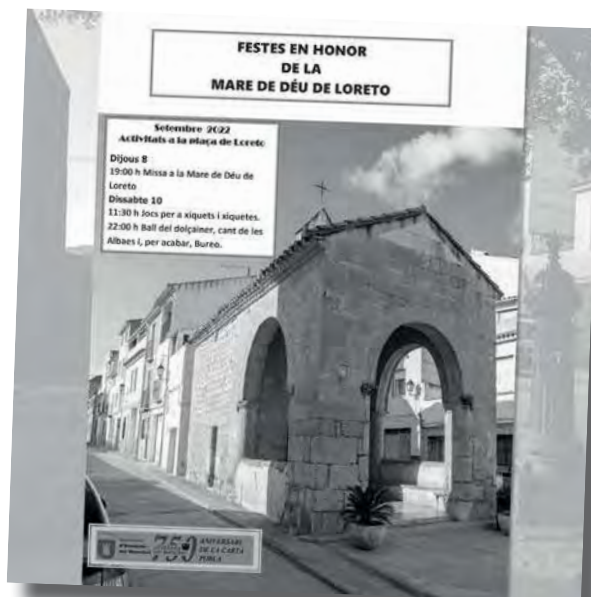
Festes de Loreto

Encara que queda ben poc d'aquella esplendor dels anys huitanta, Loreto, la plaça, el carrer i algunes limítrofes continuen sentint-se barri i amb motiu de la commemoració del dia de la seua Verge, fins i tot presenta una reminiscència festiva.

A més de la missa del dia 8, el dissabte 10 de setembre va haver-hi jocs infantils, ball del dolçainer, cant d'albades i per a acabar, bureo.

Com sol ser costum, la participació més que nombrosa, veïnal, municipal i algun visitant.

Mantindre el pols a la tradició i a l'oblit, es tracta d'això.

RECOLLIDA SELECTIVA DE RESIDUS PORTA A PORTA

L'Ajuntament d'Atzeneta ha afegit una nova fracció de recollida de residus. A partir del dilluns 19 de setembre, també es recullen els envasos porta a porta.

Qui encara no participe en el projecte de recollida de residus orgànics porta a porta sols ha de passar per l'Oficina de Turisme i incriure's.

Perquè reciclar és cosa de tots/es, cal sumar-se al canvi.

Institut-Escola Cra de Penyagolosa

L'Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat va aprovar en setembre el projecte executiu per a l'ampliació de l'Institut-Escola.

El següent pas serà l'inici de la tramitació per a la licitació i adjudicació de l'obra, dins del Pla Edificant.

El projecte contempla la construcció d'un nou edifici de secundària.

A la secció Des del col·legi, la directora del CRA ens aportarà una mica més d'informació.

Masos d'Atzeneta

El 12 d'agost a les 19:00h i a la Casa de la Cultura es va inaugurar l'exposició masos d'Atzeneta, un recull de fotografies dels masos que hi ha en el nostre terme.

Rutes teatralitzades

Gran participació en les primeres rutes teatralitzades celebrades a primers d'agost. La gent va poder gaudir d'explicacions i d'escenografies en els racons més importants del nostre poble.

Durant aquest any es tornaran a realitzar jornades d'aquest tipus, commemorant el 750 aniversari de la carta pobla.

40 Aniversari

El mestre Isidro Andreu ha complit quatre dècades al capdavant de la direcció de la Banda de Música d' Atzeneta. Quaranta anys és la meitat aproximada de l'esperança de vida dels homes a Espanya. Des del 4 de setembre de 1982, quan un xiquet de 16 anys va ordenar afinar a una troupe de músics un poc anàrquica a la qual encara li quedava molt per aprendre.

I fins hui, quaranta anys sense defallir, presentant a la formació musical d'Atzeneta com un tercer fill i concedint-li un virtuosisme reconegut a la província i més enllà.

En el número 20 d'aquesta època glossem la trajectòria personal i professional del mestre Isidro, només ens queda, per a no repetir-nos, felicitar-lo en la singularitat del seu aniversari i emplaçar-nos per a commemorar els cinquanta.

Gent gran

La gent gran va treballar de valent a l'estiu a la Unitat de Respir. Aquestes fotografies són testimoni de la seua activitat que els manté el cap distret i les mans àgils.

Festa del Pilar al Pou de la Riba

Com a marca la tradició, amb una nombrosa afluència de visitants, de gents vinculades amb uns altres temps en els quals les masies i el nucli del Pou de la Riba acollien a més d'un centenar de veïns, el dia del Pilar es va celebrar la festa gran de l'enclavament.

El programa d'actes va començar amb una missa i processó. Després d'ella va tindre lloc el repartiment tradicional de fogasetes. A continuació, es van succeir les igualment tradicionals rifes. A la vesprada i després del menjar amb amics o família, la festa infantil i l'evocador bureo rememorant els vells temps en què aquestes cites musicals constituïen el focus social dels pobladors de la zona, van rematar la festivitat.

Atzeneta acull a les XVIII Jornades d'Estudis del Maestrat

Durant els dies 7,8 i 9 d'octubre es van celebrar a Atzeneta les XVII Jornades d'Estudis del Maestrat.

A més de presentar les comunicacions inherents a aqueixes jornades, va haver-hi tres intervencions locals. La primera va ser a càrrec de María Antonia Agut qui va fer gala del seu magisteri micològic. La segona de les ponències la va impartir l'arqueòleg Pablo Medina, qui va abordar el tema dels ritus de la mort fa 4000 anys en el paratge de la Cova dels Aragonesos. La tercera va ser a càrrec del físic i observador meteorològic atzenetí, Melcior Rovira, que va dissertar sobre els canvis experimentats en el clima en els últims anys.

La concurrència va ser nombrosa, l'ambient cordial i el sentiment d'agermanament d'Atzeneta amb la comarca del Maestrat més manifest que mai per la petició d'adhesió formal de la localitat a aqueixa comarca a la qual mai degué deixar de pertànyer.

Les festes en imatges

Gent d'ací

MEDALL, EL FIN DE UN HIERRO DE DOSCIENTOS AÑOS

Juanma Velasco

Todo apellido conlleva tras de él una saga; todo linaje una suma de historias familiares más o menos diminutas que van tejiendo esa intrahistoria que alimenta a la historia. Hurgar en los entresijos de la genealogía procura una mezcla de levedad y nostalgia, de sentimiento de fugacidad y de plenitud por provenir de tan lejos.

Algo parecido ha experimentado Pepe Luis Medall, quien junto con su hermano Toni han puesto fin, por falta de continuadores en sus respectivas descendencias, a la actividad comercial de un apellido cuyo origen profesional como herrero, forjador, cerrajero y otras mañas relacionadas con el hierro y los metales se remonta a 1815, sí, a 1815. 207 los años de continuidad ininterrumpida

de un Medall moldeando el hierro y prestando sus artes a Atzeneta. 207 años truncados por otros horizontes de unos hijos a los que no les ha bastado la hondura laboral de un apellido para hacerse cargo de un negocio que ha mutado con los tiempos, pero que sigue siendo imprescindible porque las tuberías se siguen desgastando, los fregaderos atorando, los tornillos oxidando y las bombillas fundiendo y aunque los televisores ya no se reparan, las lavadoras continúan peleadas con la cal.

El primer Medall al que Pepe Luis se ha remontado se apellidaba Celades de segundo y tenía orígenes en Vistabella. Fijamos lo temporal en mil setecientos y algunos, sin precisar, puede que casi trescientos años

de aquel primer antepasado con nombre y apellidos conocidos. Uno de sus hijos, Juan Medall Escrig matrimonió con la atzenetina Antonia Escrig Fabra (apellidos enraizados en la antroponimia local) y de ahí nació Juan Medall Escrig, en 1815, cerrajero de profesión según consta en los archivos municipales y a quien motejaban "El alemà" no se sabe muy bien por qué. Este primer Medall que abrazó los secretos de la domesticación del hierro ya nació en el carrer la Font y allí instaló una primera forja y el taller necesario para desempeñar el oficio. Y allí se mantendría hasta 1964 que fue cuando Antonio Medall Safont, padre de los mencionados Pepe Luis y Toni y conocido por Medall y cuando envejeció por "l'auelo Medall", abrió la ferretería que ya es un clásico en el paisaje comercial de Atzeneta y que ahora lloriquea con la persiana a media asta.

De aquel Medall "alemà", entre otros, nació en 1857, Antonio Medall Ibáñez que contrajo nupcias en Villahermosa y continuó -está de más el significarlo-, con el negocio familiar de la herrería, cerrajería y derivados. Familias numerosas la mayoría de las de antes en que los hijos de más prevenían las muer-

tes prematuras de demasiados. Aquel primero de los Antonios se erigió en padre del segundo, igual de Medall y de nuevo Escrig de segundo. Continuaba la "sede social" del negocio en el carrer La Font. Del matrimonio con María Dolores Safont, nacería el Medall conocido por los contemporáneos, otro Antonio, el que expandiría la actividad, el músico que llegaría a ser presidente de la banda de música, el futbolista que alcanzaría la presidencia del equipo de fútbol y que se desviviría por fomentar la afición al deporte en general y al fútbol en particular entre los más jóvenes y entre los que me incluyo. Cuantos viajes a lomos de aquella furgoneta casi verde que repartía chiquillos y no tan chiquillos entre los campos de fútbol de la contornada y no tanto, los que cupiesen, ajenos a cinturones de seguridad.

El cuarto Medall continuador de la saga fue a nacer en 1926. A los 12 años ya no tenía madre y a los quince dejó de tener padre. Tuvo pues que hacerse a sí mismo, que madurar antes de tiempo, que clausurar la adolescencia antes de que le saliese por completo el vello y arrostrar con las circunstancias, y como hombre en aquellos tiempos eminentemente masculinos con las dos hermanas, además de con el negocio en una época en

la que la guerra y la posguerra condicionaron la existencia. Años de precariedad los de la década de los cuarenta. Pero como siempre acaba por escampar, por mucho que llueva, en la de los cincuenta comenzó a desperezarse la vida en España y también en el ecosistema de Antonio Medall. En 1952 contrajo nupcias con Encarnación Rovira Monfort; en 1952, nacería el cuanto Antonio consecutivo de la saga, y en 1957 asomaría el planeta Pepe Luis. Sería ya en la década siguiente, en el aludido 1964 cuando inauguraría la nueva sede en la avda. San Isidro. Y en 1973, el Medall más dinámico de cuantos se tienen constancia, adquirió, tras pujar en pública subasta, las instalaciones del club que también acogió el único cine cubierto de la historia de Atzeneta y lo convirtió en un almacén que todavía conserva millones, quizá billones de cachivaches, arandelas de todos los tamaños, grifos, parrillas, sartenes y candiles, por citar, metafóricamente, la variedad de objetos que acumuló para atender a cualquier petición de repuesto, por

complejo que pareciese su hallazgo. Si no lo tenía Medall, no lo tenía nadie. Sería en 1986 cuando los electrodomésticos se desvincularon de la ferretería y la fontanería y una nueva tienda "Medall" fue abierta en la acera opuesta de la avda. San Isidro.

El Medall expansionista, el polivalente, el que modernizó la estirpe fue languideciendo por razones fisiológicas, pero hasta bien entrado en años condujo aquella furgoneta intemporal que había contenido a centenares de futbolistas o similar desde épocas arcaicas. Todavía resulta familiar su imagen menuda tras el mostrador, pero en 2017, a los 91 años, el factótum del negocio más longevo de la historia de Atzeneta dejó este planeta para hacerse cargo del almacén de la ferralla sin inventariar de cualquier más allá por descubrir.

Cinco años después, Pepe Luis no ha tenido otra alternativa que firmar, a su pesar, la capitulación de la firma por ausencia de sucesores.

Me ha recibido en esa misma tienda en la que habré, habremos entrado todos y cada uno de los que leen estos párrafos, decenas, centenares de veces, de críos y de adultos, en busca del tornillo imposible, de los alicates mágicos, de un cubo de latón o lo que demandara cada tiempo. Y casi siempre se

salía con la solución envuelta en papel de periódico.

Charlamos, breve, pero intenso. No pretende personalismo alguno, su compromiso con el insistente que siempre va conmigo pasaba por sacar a la luz la historia de los

suyos y así trato de reflejarlo, aunque resulte imposible no agradecerle, también por escrito, así y aquí, su esfuerzo investigador, su registro en los registros y las aportaciones fotográficas que me facilita para ilustrar esta crónica de la intrahistoria de ese pueblo notablemente más suyo que mío. Él también fue y sigue siendo un hombre multifactorial. De su faceta como fotógrafo profesional me regala una foto en la que aparecen mi padre y su abrigo frente a un alud de pastissos en algún Sant Antoni alejado del hoy. Se le transparenta la nostalgia, mantiene la persiana entreabierta a la vez que entrecerrada. Encarnación y sus años deambulan por allí; la mujer resuelta y con carisma que fue ha dejado paso a la anciana dependiente. Pepe Luis me pasea por la trastienda y admite los arrechuchos que le entran cuando accede al taller donde su padre moldeaba el latón. No se atreve a ordenar el galimatías de los objetos suspendidos en otra dimensión porque le entra flojera en los ojos. Ciertamente huele a otro tiempo, a otros procederes, a

anteayer.

Lo fuerzo a posar para una foto. Y también a Toni. A Pepe Luis frente a los cajetines con objetos múltiples, a Toni tras el mostrador imperecedero. Y aunque sé que la intensidad de mi nostalgia no es comparable con la suya, no puedo dejar de experimentarla. La vida recordándonos el peso y la zancada del tiempo, quede pues el relato para amansar a los recuerdos.

Medi ambient

Paco Esteller

Alcaudón Real

- **NOMBRE CIENTÍFICO.** Lanius meridionalis.
- **CLASIFICACIÓN.** Orden Passeriformes
- **FAMILIA.** familia Laniidae
- **LONGITUD.** 24-25 cm
- **ENVERGADURA.** 28-34 cm
- **IDENTIFICACIÓN.** Es muy fácil de reconocer. A simple vista destacan la corpulencia y larga cola de esta ave, con un pico robusto de extremo gancho y una cabeza muy voluminosa, en la que llama la atención un ancho antifaz negro. Tiene el dorso y la cabeza de color gris plumbeo. Las alas son negras, con una distintiva mancha blanca. La cola, también negra, presenta los bordes externos blancuzcos. En cambio, el pecho y el vientre poseen un color blanco-rosado. El alcaudón real se parece mucho a los alcaudones chico y nortero. Pese a ello, los adultos de alcaudón real son más grandes que los de alcaudón chico y carecen de la amplia banda negra que cubre la frente de esta última especie. Asimismo, los jóvenes de alcaudón real tienen una librea barreada en el pecho que los diferencia de los juveniles de alcaudón chico. Por otra parte, la pechuga rosada del alcaudón real permite distinguirlo del alcaudón nortero, cuyo pecho y vientre son enteramente blancos. Además, este último luce un manto gris más claro y posee dos manchas blancas en las alas. Canto. Emite notas muy diversas, metálicas, sonoras y bastante potentes. Además, reproduce trinos y gorjeos de fringílicos y aláudidos.

Nogal

- **NOMBRE CIENTÍFICO:** Juglans regia L.
- **FAMILIA:** Juglandáceas.
- **SINÓNIMAS:** Noguer, intxaurrondo, Nogueira.
- **DESCRIPCIÓN:** Árbol frutal de tronco grande y corteza grisácea que exhala un agradable olor. Dos hojas grandes e imparipinada, con un número de hojuelas puntiagudas, cuya cara inferior es aterciopelada, mientras que la superior es lisa, brillante y de un verde intenso. Florece en primavera, las flores masculinas que se abren en abril y mayo, están recogidas en amentos. Y los frutos, que maduran en otoño, son tan conocidas nueces, nacidas de las flores femeninas.
- **PROPIEDADES:** Antiséptico, astringente, citratizante, detergente, vermífugo, hipoglucemiente, etc.
- **PARTES UTILIZADAS:** Las hojas, el muezmo o cáscara verde de la nuez y los frutos.
- **COSECHAR EN:** Verano y otoño.
- **COMO SE USA:**
- **Para la salud:** Úlceras, llagas y heridas.- Cataplasma: coger hojas tiernas y lavarlas cuidadosamente, se machacan para expulsar el humor, colocarlas sobre una gasa y aplicar sobre la herida o úlcera para que cicatrice más rápidamente. Renovar la cataplasma cada tres horas. Para bajar la fiebre. Decocción: hervir en una taza de agua unas hojas desecadas y cortadas, filtrar, edulcorar y tomar dos veces al día hasta que desaparezca la fiebre.
- **Para la belleza:** Para el cabello, devuelve su primitivo color negro o castaño. Se prepara una decocción con 50 gramos de muezmo de nuez, cocer 15 minutos y aplicar el caldo resultante para lavarse el pelo.

Ens contem des del Col·legi

VOLEM SER UNA ESCOLA OBERTA A L'ENTORN

La vida del nostre centre va canviar farà ara 3 anys, quan l'alumnat de 6é de Primària va deixar d'anar a l'IES de Vall d'Alba per quedar-se al seu poble o haver de fer el camí més curt, en el cas de l'alumnat dels pobles de l'entorn.

No anem a dir que els inicis foren fàcils, ni molt menys, però el temps ens ha ensenyat com anar acoblant les tres etapes educatives del centre en un fil de continuïtat que li dona sentit a l'aprenentatge i al perquè de la necessitat d'aproximar l'entorn al centre. I diem això perquè realment és l'ànima del nostre CRA, la raó de ser i també de fer.

Per una banda, ser un centre rural que agrupa alumnat de pobles amb poca població i que, sobretot a l'ESO, mira aquesta realitat com un valor afegit, com un món de possibilitats on la participació ciutadana i la lluita pels serveis bàsics han de ser també part de la nostra experiència educativa.

Per altra banda, aquesta nova etapa ha ajudat a fer del centre un lloc més participatiu on les entitats i les famílies participen activament sempre que volen. En aquest sentit, cal remarcar el paper tan important que està duent a terme la Mancomunitat de Penya-

golosa amb la implementació de projectes diversos a l'ESO dins les tutories, o la participació com ja venia sent habitual de les famílies en els projectes a les etapes primerenques, però d'aquest i altres temes us en parlarem en un altre BIM.

El centre, d'ençà que l'ESO es va quedar amb nosaltres, és un altre. Un altre més viu, més coordinat, on el flux d'informació entre el professorat de les diferents etapes és directe i continu; on el que normalment es realitza en una etapa es transmet a l'altra i tot s'impregna d'una manera de fer comuna.

De forma general, les escoles i els instituts funcionen completament diferent, d'això en som ben conscients, però... i si agafem el millor del funcionament de cada tipus de centre i intentem arribar a un enteniment? En aquesta tasca ens esforcem i treballem dia rere dia.

I ara... com està això de l'institut nou? Ja estan construint l'edifici? Aquestes preguntes són constants i normals, molt normals. Doncs bé, no, no n'ha començat la construcció però sabem que, a hores d'ara, estan treballant per poder treure els plecs d'adjudicació d'obra. Sabem que aquestes "coses" van lentes. Per això, des d'un inici, hem posat l'accent damunt d'allò que està al nostre abast: el personal docent. Feina ens costa aconseguir-ho, però creiem que l'atenció a l'alumnat des d'una vessant inclusiva i personalitzada ho requereix.

I respecte a les instal·lacions, nosaltres som els més interessats que tots els processos vagin ràpids i ben encaminats, però com a vegades s'allarguen, cal buscar alternatives reals i a la vegada el més pràctiques possibles. Molts han sigut els veïns i veïnes que ens han comentat que no els agrada on s'han instal·lat les aules prefabricades. No és una decisió nostra, però és cert que vam ser-hi en el moment de la presa de decisió. Es van barallar tres possibilitats: al pati de l'escola, on no es podien col·locar perquè una vegada construït l'institut no s'hagueren pogut treure; al camp de futbol, on hi havia problemes d'accés de la grua i perquè s'ocupava un espai molt utilitzat pels xiquets i xiquetes del poble, i als carrers contigus al centre, que és on s'han situat. La Unitat Tècnica de Conselleria va decidir que el lloc on són ara era el més adequat. A partir d'eixe moment, l'Ajuntament ha realitzat totes les millores per aconseguir un bon accés, tant a aquestes aules com a l'entrada principal de l'edifici que ha canviat d'ubicació.

Ens queden coses per fer? Clar que sí. Una de les més importants és poder canviar el timbre per un altaveu on poder posar música per al canvi d'hores o, el més impor-

tant, aconseguir la figura de conserge per a la nostra escola que cada dia augmenta d'alumnat. Aquestes serien unes de les millores, entre d'altres. El nostre centre no és perfecte, però intentarem avançar dia rere dia per atendre millor el nostre alumnat que és, i de bon tros, l'objectiu més important que tenim.

Les associacions parlen

Associació Ames de Casa d'Atzeneta

Estimades sòcies:

Una vegada més ens posem en contacte amb vosaltres per informar-vos de les últimes activitats realitzades.

Després de dos anys de pandèmia els dies 24 i 25 de setembre hem tornat a participar en la Fira de la Caça i la Natura fent les, ja tradicionals, figues i bunyols. Esperem que gaudireu menjant-ne.

El dimecres dia 19 d'octubre hem participat en el programa Bona Vesprada de ÀPunt fent bunyols i figues. Era un directe i vam eixir en pantalla tan sols 2 minuts, però, si és per fer propaganda del poble, tota la feina que vam fer es dóna per ben empleada.

En octubre hem fet un viatge a la Vall de Núria.

El dia 21 pel matí visita a Tortosa: cas antic, catedral, palau episcopal i passeig en vaixell pel riu Ebre.

Per la vesprada visita a les Coves Meravelles a Benifallet.

Dia 22 matí amb el tren cremallera visita a la Vall de Núria.

Per la vesprada visita al poble de Queralbs.

Dia 23 matí visita a Montserrat.

Hem tingut molt bon viatge perquè hem gaudit dels llocs visitats i de bona companyia, i a més a més hem tingut bon temps. Agrair a totes les persones que han viatjat la seua puntualitat i col·laboració.

Salutacions

LA JUNTA

CLUB CICLISTA AT-ZENET

TORNA EL CICLISME

En aquest article parlarem de com ha sigut tornar a fer l'esdeveniment ciclista del nostre municipi. Un esdeveniment que no vam poder fer els darrers dos últims anys a causa de la COVID19. Primer de tot ens vam preguntar: volem tornar a fer L'Albarda? La resposta va ser ràpida i clara.

Després de dos anys, les ganes de ciclisme eren evidents, a més, de tornar a tindre l'ambient al poble, així doncs, va ser fàcil decidir tirar endavant. Una de les primeres decisions, va ser entrar dins del Circuit de maratons. Una lliga formada per diverses carreres amb les seues respectives classificacions (Onda, Alt Maestrat, Vall D'alba, Borriol i Atzeneta). Encara que mantenint la nostra essència, una carrera al mes d'octubre i en diumenge.

Una vegada dit açò i decidits a fer la marxa, ens fiquem mans a l'obra: permisos, detalls, recorreguts (un de 40km i altre de 60km), "papeleos", ambulàncies... Ara bé, després de 2 anys, pareixíem uns "principiants", però encara sort d'una persona; que sempre està amb la llibreta i el boli en mà, cosa que ens va servir per a recordar com es fa una carrera. No obstant això, la preocupació més gran que teníem durant aquest període, eren els inscrits. Actualment, l'esport popular està canviant, les inscripcions en les carreres del voltant no són del mateix nombre pre-pandèmic, quasi un terç menys que abans. Tanmateix, aconseguim un dels nostres objectius: el nombre d'inscrits ens permetia continuar endavant, cosa que ens alegra que l'Albarda sigue present en els ciclistes provincials. Per finalitzar, arriba el dia, nervis en totes i tots els organitzadors. Feia molt de temps que no realitzàvem aquest esdeveniment i ens pot passar alguna cosa per alt... Però tot i els nervis, tenim uns voluntaris/es de 10. La carrera transcorre amb total normalitat i amb

sensació de control. Des d'aquest article volem agrair a tots/es voluntaris de l'Albarda, ja que sense aquest grup de persones, no seria possible fer un esdeveniment d'aquestes característiques. Cada any hem de donar entre 60 i 70 gràcies, gràcies a tots/es vosaltres per estar ací. També agrair als col·laboradors i patrocinadors per fer-ho possible.

Us deixem les classificacions de la marxa curta i llarga, destacant la participació local de Bélen Agut i Julen Agut.

PREPAREM-NOS PER A L'APLEC D'UNA TERRA QUE TÉ MOLT A DIR

Com ja s'apuntava en el darrer BIM, Benafigos ha completat la primera roda del nostre Aplec de Penyagolosa i l'any que ve, per al 2023, torna a ser el torn del nostre poble. Atzenetins i atzenetines, de naixement o d'adopció, estem cridats i cridades a implicar-nos i col·laborar de manera activa i entusiasmada d'aquesta festa popular i reivindicativa que en la seua nova i 5a edició ha de tornar a la vila que la va vore nàixer, però aquesta vegada amb un rodatge consolidat i un augment d'assistència exponencial que augura un èxit de participació que el poble ha depoder i saber gestionar. El repte no és senzill, ja que hem d'aconseguir confeccionar per al cap de setmana del 30 de juny, 1 i 2 de juliol, una programació suficientment atractiva i engrescadora que incite la gent dels nostres pobles a acudir-hi, per tal de consolidar lligams i teixir complicitats entre totes aquelles persones que vivim en aquest territori, i que servisca d'aparador d'una cultura pròpia i compartida i d'altaveu de les reivindicacions d'aquesta terra. Hem de farcir tot un cap de setmana d'actes i activitats que contemplen les diferents manifestacions culturals, especialment la música i les arts escèniques, i que es dirigisquen a un gran ventall de públic, tant d'edats com de gustos diferents, perquè criden l'atenció i conviden tothom a visitar-nos aquells dies amb l'objectiu que coneguen les terres de Penyagolosa i escolten de viva veu allò que els volem traslladar, perquè com resa el lema d'aquesta nova edició, som "UNA TERRA QUE TÉ MOLT A DIR". Així doncs, al poble ja ens hem posat a treballar de valent i la Comissió organitzadora, que compta amb més de 30 persones implicades però que continua oberta a qualsevol nova incorporació, s'ha distribuït en 5 grups de treball: activitats musicals, activitats no musicals, promoció i comunicació, economia i barra i infraestructures. Com ja hem avançat, ja s'han decidit tant la data de l'Aplec com el lema, per al qual vam demanar la participació i les idees de la gent a través de les xarxes socials. Ara ens trobem en el procés també participatiu de la confecció del cartell i logo d'aquesta nova edició; l'organització de la cistella de Nadal amb productes del territori, que ens ha d'ajudar a l'autogestió i permetre alhora la promoció del teixit comercial dels nostres pobles; l'avançament en la contractació dels grups i les actuacions que s'han anat posant sobre la taula en les diferents assemblees; l'establiment del contacte amb les distintes associacions del poble, per tal que aquestes puguin aportar el seu granet d'arena en la confecció de l'Aplec... Però a banda i abans de la cita concreta de l'Aplec de 2023, la construcció de la xarxa de complicitats entre els nostre quatre pobles volem que siga un treball i una realitat constant al llarg de l'any, per això també ens hem marcat com a objectiu portar a terme actes preaplequers als diferents municipis de la Mancomunitat de Penyagolosa. De fet, el divendres 16 de setembre, per exemple, ja vam poder gaudir d'una nova Festa Estellés a Vistabella, en aquest cas amenitzada pels amics i per les amigues del grup Mans de Destral. Al Casal Jove de la localitat vam xalar amb bona música, exquisit menjar i millor companyia tot reivindicant un dels autors més rellevants de la nos-

tra literatura, el fill del forner, Vicent Andrés Estellés. I aquest acte, que l'any vinent mirarem que tinga lloc a Benafigos perquè continue rodant després d'haver-se iniciat l'any passat a Xodos, esperem que només siga un de tants que puguem oferir fins a l'arribada de l'Aplec. I per acomiadar l'article només ens resta reiterar la voluntat de la Comissió d'acollir en el procés d'organització de l'Aplec qualsevol atzenetí i atzenetina que es vulga implicar de manera més directa. Però si per les raons personals que siguen no us és possible, sabem que podrem comptar amb vosaltres per participar com a voluntaris i voluntàries aquell cap de setmana perquè tot isca perfecte; perquè fent Aplec, fem poble.

Des del Casal Popular

Servei de Joventut de la Mancomunitat de Penyalgosa-Pobles del Nord

TOT UN SEMESTRE D'ACTIVITAT INTENSA

L'última referència en aquestes pàgines del BIM de l'activitat pròpia del Casal va ser la que recollia els actes portats a terme el ja llunyà mes d'abril, amb el concert d'Andreu Valor com a actuació més emblemàtica. Així que són moltes les iniciatives que hem dut a terme des de llavors fins ara i que no hem tingut l'ocasió de comentar en aquest mitjà, per això mirarem de ser més escuets que en altres ocasions per tal d'oferir una crònica el més general possible de tot allò que hem fet.

Per descomptat, al llarg d'aquests mesos no ha pogut faltar l'estol de narradors i narradores que han continuat participant de l'XIè Cicle de Contacontes de la Biblioteca: integrada en les Festes de la Joventut, el diumenge 22 de maig vam poder gaudir de la presència de Cecília Silva i del seu espectacle "Polls i puces"; per al diumenge 5 de juny, Dia del Medi Ambient, ens va visitar Mr. Fem, el reciclasons, que amb l'objectiu de fomentar l'ecologia i les bones pràctiques del reciclatge entre els més menuts, va compartir amb nosaltres contes de temàtica mediambiental, cançons infantils i jocs didàctics; el 17 de juliol, ja en ple estiu, vam comptar amb una sessió doble oferida per Santi Vila, amb una actuació bastant musical per al públic familiar de vesprada sota el títol "En clau de sol", i un espectacle més humorístic per a adults amb l'epígraf "El col·leccionista d'històries" que va tenir lloc de nit a la Placeta; passades les festes, el 3 de setembre vam comptar amb l'oferta d'un teatre musical a càrrec de la companyia Rebombori cultural, que ens va representar una adaptació de "La història interminable", de l'autor alemany Michael Ende, amb un pujat to de denúncia social cap a l'assetjament escolar, i aquest passat 22 d'octubre, inserida en les jornades Camins de dolçaina, la narradora Elissa L. Matallín ens va sorprendre amb la seua proposta de "Jocs i llegendes de la Mediterrània" en què els més menuts s'ho van passar d'allò més bé sentint històries d'Enric Valor i jugant a jocs de Croàcia, Grècia o Algèria entre d'altres.

La música i la gastronomia també han tingut un protagonisme especial aquest estiu i aquesta tardor, si és que l'estació de la caiguda de les fulles ha acabat d'arribar, perquè el passat dissabte 15 d'octubre, al pati de la Casa Betània, vam poder gaudir en un dia de bon clima insuperable un espectacle poeticomusical interessantíssim, de la mà del narrador i actor Miquel Prades, el qual, acompanyat a la guitarra per Manel Brancal, ens va delectar amb un conjunt de composicions poètiques de grans autors castellonencs, tots ells mestres de professió (raó del

La narradora Elissa L. Matallín en l'espectacle "Jocs i llegendes de la Mediterrània" calor sufocant de juliol.

títol de l'espectacle, "Mestres de la paraula") com ara Enric Soler i Godes, Miquel Peris i Segarra, Bernat Artola i Manel Garcia Grau entre d'altres. En aquesta ocasió, el recital l'amaràvem amb vermutats provinents de la Plana, comarca dels lletraferits esmentats. En canvi, a l'estiu, va tenir lloc la segona edició de Sons i sabors del Maestrat, en la qual el divendres 15 de juliol vam rebre de nou la visita de l'artista de Santa Magdalena de Pol·pís Xiomara Abello, que ens va presentar en aquesta ocasió el seu segon treball, "Flor de xicoia", actuació extraordinària a la qual va

El pati de la Casa Betània de gom a gom per gaudir de la jornada de sons i sabors del Maestrat amb l'artista Xiomara Abello

Vermutada poeticomusical amb el narrador Miquel Prades i el guitarrista Manel Brancal

seguir un sopar espectacular de productes i plats de la nostra comarca: cervesa de Culla, embotits de Benassal i Traiguera, tombet de Benafigos, vi i formatges de Sant Mateu, pa i gelats d'Atzeneta... Però enguany aquesta activitat dedicada a la promoció i reivindicació de la nostra adscripció comarcal la vam complimentar el diumenge 17 amb una jornada sota el títol "Viatgem pel Maestrat", en què vam comptar amb la presentació especial del llibre d'Amàlia Roig Blasco Guia sentimental del Maestrat, que compta amb un passatge específic sobre el nostre poble, i també del "Mapa i guia excursionista del Maestrat", de Pau Fuster i Pau Fabregat. Pel que fa al llibre, molt interessant i entretingut per la visió personal que trasllada d'un trajecte al voltant de les viles i indrets maestratencs, podeu donar-li una ullada si us passeu per la Biblioteca Municipal, ja que aquesta en va adquirir un exemplar, com també de l'altre llibre que vam presentar el 12 de juny, Educar per al col·lapse. Reflexions des de l'aula, de l'autor Jordi Marin, en què aquest professor de Física i Química ens va convidar a reflexionar sobre el paper de l'educació en la preparació de les noves generacions davant els reptes globals que se'ns venen a sobre tenint en

compte especialment la crisi climàtica i la crisi energètica.

Però la part més lúdica en la programació d'activitats també va tindre un protagonisme especial durant la setmana de festes, en la qual, com no podia ser d'una altra manera, ens vam implicar totalment. Tres grans actes van ocupar els nostres esforços. Per una banda, el 2n Concurs de Xarangues Vila d'Atzeneta, que enguany vam reprendre després de la pandèmia amb la participació de la Xaranga Gramola (Llosa de Ranes, la Costera), els Xarantalafres (Cullera - Ribera Baixa) i la Xaranga La Bomba Show (Borriana, la Plana Baixa), que finalment se'n van endur la victòria. Per una altra banda, la Nit temàtica de disfresses, enguany dedicada a les sèries de televisió, acompanyada del Concert de música en valencià amb l'espectacular actuació del grup de folk-punk d'Argentona Ebri Knight i de l'entretingut grup de versions Malparits (la Plana), que va amenitzar la festa fins a les quatre de la matinada. I per últim, una Nit de Correfoc ben especial, en què vam convidar la colla de diables "La Satànica" de Sant Andreu perquè ens acompanyara. La presència d'aquesta colla, que comptava amb "El Bretolàs", una bèstia de foc construïda en cartró/pedra i que simbolitza el ca Cèrber d'Hades, juntament amb les seues vestimentes pròpies, ens va permetre a l'Albarda plantejar una obra de carrer en què es produïa un enfrontament físic i dial·lèctic entre dues faccions que, com en tot conflicte de tipus "bèl·lic", simbolitzava la derrota d'ambdós bàndols i el camí cap a la reconciliació, l'entesa i la col·laboració entre diferents. Per acabar, han sigut uns quants més els actes menors que també hem desenvolupat de l'estiu fins ara, com la Festa d'inflables a la piscina, el Cinema en valencià a la fresca, les Jornades de jocs de taula, el Campionat de futbolí o l'exposició del 25 aniversari (+2) de l'Albarda. Tot plegat gràcies com sempre a la implicació econòmica de totes les persones associades, però també a la personal, ja que, a més a més i partir d'aquest octubre, ens ha permès establir un horari d'obertura oficial del Casal tots els caps de setmana: divendres de 22.00 h a 00.00 h i dissabtes de 17.00 h a 20.00 h i de 22.00 a 00.00 h. Així que ja sabeu quan podeu visitar-nos (si encara no ho heu fet) per jugar a jocs de taula, llegir premsa en la nostra llengua, sentir bona música o passar l'estona amb els amics i les amigues en un espai agradable i distès. Perquè el Casal el fem entre totes i és per a totes.

Exposició al Casal per commemorar els 25 anys (+2) del Grup de Teatre l'Albarda

Presentació de la "Guia sentimental del Maestrat", a càrrec de l'autora Amàlia Roig

L'espectacle musical sobre "La història interminable" ofert per la companyia Rebombori cultural

El potent grup Ebri Knight sobre l'escenari del carrer del Barranc en la Nit temàtica de festes

Foto de família a l'acabament del correfoc, amb l'Albarda, la Satànica i el grup de Batucada del poble

La Xaranga Gramola de la Llosa de Ranes (la Costera) en el correfoc previ al II Concurs de Xarangues

Ambient i actuacions en el II Concurs de Xarangues Vila d'Atzeneta celebrat el dilluns de festes al carrer del Barranc

Des de la Banda

A PLE RENDIMENT

Ja a les acaballes d'octubre cal tancar el curs escolar bandístic 2021-2022 i encetar-ne un altre a l'Escola de Música.

Però anem per parts. Com venia sent habitual, o ho havia sigut abans d'aquest maleït parèntesi provocat per la Covid, el concert extraordinari d'estiu va ser l'esclat d'inici de les Festes Patronals i Populars del nostre poble. Va fer goig veure de nou la Plaça de gom a gom gaudint de la música i el treball dut a terme per la nostra agrupació durant tot l'any i, sobretot, les vacances estiuenques. En aquesta ocasió especial, vam participar de manera activa en la celebració del 75è aniversari de la UD Atzeneta amb la interpretació i estrena del seu himne commemoratiu. Esperem poder repetir-ho quan arriben a la centúria!

I aquest any tan extraordinari per al nostre poble en què s'estan duent a terme diversos actes culturals dintre del programa de celebració del 750è aniversari de la nostra Carta Pobra, no podia faltar un concert de la Banda. Quan va sorgir la possibilitat de fer aquesta actuació, vam començar a preparar un repertori especial que fera un repàs tant de la història del nostre poble com de la Banda i dels membres que n'han format part en algun moment al llarg dels seus anys d'història. Per tant, no podíem perdre l'oportunitat d'homenatjar al nostre mestre pel seu 40è aniversari al capdavant de la direcció de la nostra Societat Musical. Per últim, recuperant vells costums i per tancar l'extens llistat d'actuacions realitzades durant aquest prolífic curs musical, aquest passat 9 d'octubre la Banda Jove va participar, juntament amb la Banda Jove de la UM "Lira Borriolenca", en la XIX Campanya d'Intercanvis organitzat conjuntament per la Federació de Bandes del País Valencià i per la Generalitat. Després d'haver fet el repàs de l'actualitat de la Banda ens toca parlar del curs musical que ara acabem d'encetar. Aquest no ha sigut un inici de curs a l'ús, ja que a causa dels canvis de la normativa educativa referent a les Escoles de Música esdevinguts des del març passat, hem hagut d'esforçar-nos per poder conformar un Claustre de mestres que complisquen els requisits ideats per algun "illuminati" en la seua poltrona de València capital. No és adient ni mostra cap tipus de sensibilitat amb els pobles amb risc de despoblament que hàgem de complir amb uns requisits que ni tan sols se'ls exigeix al professorat que està en plantilla dels Conservatoris Professionals. Entenem que s'ha de treballar per la millora de l'educació i la professionalització de l'entramat d'Escoles de Música, però considerem que ni les mesures ni la temporalització han sigut les correctes. Així i tot, hem incrementat el nombre d'assignatures ofertades i el nombre d'alumnes matriculats! Aprofitem aquestes línies per donar la benvinguda al nou professorat de l'Escola i als futurs músics i, esperem, membres de la Banda.

Ara només queda pensar amb nous reptes i planificar el calendari d'actuacions del proper curs musical, que difícilment podrà superar el nombre d'actes d'un any que certament ha sigut excepcional.

Els nostres artistes

Amadeo Escrich Montoliu Per partida doble

Juanma Velasco

Seccions com aquesta serveixen per a aproximar a la persona al veïnat en primer lloc i a qui la subscriu en segon. Conec a Amadeo de sempre i de quasi mai, de saludar-nos cordial quan ens trobem i del que refereixen circumstancialment els qui saben d'ell.

Sé que pinta, que esculpeix arbres perquè no cresquen i que la salut no l'ha acompanyat massa en els últims temps, encara que també sé que millora i té intenció de continuar fent-ho.

Que siga ell qui ens detalle en què consumeix el seu oci, com divideix el seu temps, com es va gestar el pintor i el conreador de bonsais.

La primera pregunta és obligada. Com et tracta la salut?

Com bé has dit, la salut no m'acompanya massa últimament, però poc a poc anem millorant. Amb l'ajuda de la meua família, superem els obstacles que se'ns presenten.

Crec que la primera de les dues disciplines va ser la de domesticar els arbres perquè no cresqueren a penes. Què va ser el que et va portar a cultivar bonsais?

Sí, els bonsais van ser la meua primera afició.

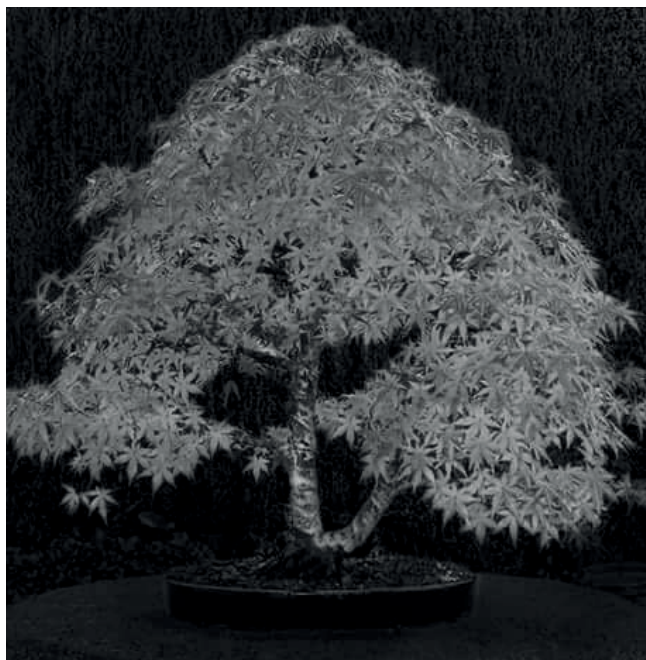
Sobre l'any 1995 o un poc abans, van vindre al poble a fer una demostració en què ensenyaven com conrear bonsais. Allò em va fer que sentira curiositat per esta disciplina. Des d'aquell moment em vaig aficionar, buscava per les muntanyes i compartia afició amb Arcadio, Leo, Rufino...

Quantes hores li dedicaves a l'activitat? Vas continuar formant-te o vas aplicar l'assaig-error com a mètode?

Al principi li dedicava moltes hores, em vaig aficionar al cultiu i cura dels bonsais i poc a poc ho vaig anar tractant com un hobby.

Ens vam apuntar a l'associació de bonsais de Castelló i baixàvem allí a fer algun curs per a aprendre, però més bé he anat aplicant l'assaig-error, ho feia a la meua manera. Alguna vegada m'he enganyat i he tingut baixes, però dels errors s'aprén i poc a poc he anat millorant cada dia.

Al marge de presentar-los en exposicions locals (Fira de la caça) has exposat els teus bonsais més enllà d'Atzeneta?

Sí, a part de la Fira de la Caça, he exposat els meus arbres en la fundació "Dávalos Fletcher" a Castelló, a la Plaça Santa Clara, a la Fira de Cabanes, Segorbe, Benicarló...

Quins exemplars tens ara entre mans i tissores?

Els que més tinc són oliveres i pins (arbres autòctons), però també tinc carrasques, aurons, alguna matissa i alguna surera.

Un bonsai sempre requereix d'atencions constants o arriba un moment en què a penes amb uns breus retocs és suficient?

Sí, al principi hi ha més treball a fer, fins que va agafant la forma que desitges. Després ja sols necessita manteniments (regar, abonar...)

Com va aparéixer la pintura en la teua vida?

Sempre m'ha agradat pintar, des de menut. No se'm donava malament.

Quan vaig complir els 60 anys la meua família em va regalar un curs de pintura i material per a poder començar a pintar. Anava dos dies a la setmana a Castelló, a l'estudi de Santi Tena, on vaig poder perfeccionar i aprendre.

Algun antecedent familiar?

No, ningú de la meua família pintava, que jo recorde.

Alguna formació o pintes el que et sorgeix?

A part d'anar a Castelló, pinte el que em sorgeix. He pintat paisatges, retrats, bodegons i racons d'Atzeneta.

Pintes diàriament?

Al principi ho vaig agafar amb moltes ganes i pintava contínuament.

Amb la pandèmia, com és lògic, vaig deixar d'anar a Castelló i sols pintava a casa.

Ara pinte poc o res...però espere prompte poder tornar a fer-ho com feia abans.

Comproves que has evolucionat des dels començaments?

Sí, la veritat que anar a l'acadèmia va fer que

millorara molt. Si comparem les primeres pintures amb les últimes que he fet, sí que s'observa una evolució positiva.

Quina afició et compensa més interiorment en aquest moment de la teua vida?

Les dos, són les meues dos aficions. Tant una com l'altra fan que m'evadisca i em distraiga.

Un quadre, dos: un teu i un altre de qualsevol pintor universal

Els quadres meus que més m'agraden són els que he fet del poble.

Els artistes que m'agraden, en general, són els que pinten paisatges i natura.

Un bonsai que t'haja causat admiració

Un dels meus arbres que més m'agrada, és un pi que tinc amb dos troncs.

Nutrició

Neus Bartoll Orenga. Dietista-nutricionista CV-00755 (RRSS: @nutriideas)

GLUTEN AMIC O ENEMIC?

Supose que molts us preguntareu: És dolent el gluten per a la salut? Engreixa? Produeix gasos? Produeix càncer? És inflamatori? Però abans de contestar aquesta pregunta m'agradaria explicar-us una mica més del gluten.

Comencem pel principi. El gluten és una proteïna que tenen alguns cereals com el blat, el sègol, l'ordi i l'espelta. Per tant, serà present en els productes elaborats amb aquests cereals I quins són aquests productes? El pa, en la pasta, la farina... i també en els cereals de desdijuni, les galetes, la brioixeria, les rosquilletes, els pastissos, els bescuits, i la cervesa... D'aquí ve que molts pensen que deixar el gluten fa aprimar, ja que si llevem tots aquests productes ultraprocessats, és obvi que aprimarem i guanyarem salut, però tingues present que no és per llevar el gluten, sinó per llevar el sucre i els greixos.

Ara ens endinsarem en el món de la fleca, on el gluten té una funció molt important. Com hem dit abans, el gluten és una proteïna que té el blat, i està formada per dos tipus molècules: la gliadina i la gluteïna. I per què són tan importants? Perquè li dóna elasticitat a la massa i esponjositat a la molla. El gluten reté el gas produït durant la fermentació del pa i fa que aquest quedi esponjós. Com més gluten, més esponjós i bo serà el pa.

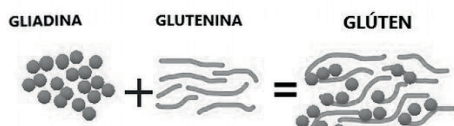

Farem pa! Què necessitem? Aigua, farina, llevat i sal. Però... aquesta vegada us ho conte com un conte.

Primer pas, desfer el llevat amb aigua tèbia. Un bon dia, el microorganisme *Saccharoyces cerevisiae* es desperta i es dóna una dutxa calenteta per a buidar-se.

Segon pas, tirar la farina i mesclar. En realitat, el que estem fent en aquest pas és donar-li menjar al llevat. Els hidrats de carboni de la farina seran el menjar del microorganisme. Després de la dutxa, *Saccharoyces* té molta gana, i es prepara el desdijuni. Li encanta!

Tercer pas, deixar fermentar. I ací és quan ocorre la màgia. El que passa és que el llevat està viu i respira. Per tant, igual que nosaltres, expulsa CO_2 . Després de menjar-se les seues torrades, *Saccharoyces* està molt molt unflat. Quart pas, pasturar. Passat un temps, veiem que la massa ha augmentat. Ara toca donar-li elasticitat. El que estem fent en realitat és trencar les molècules de gliadina i gluteïna, de manera que el gas ja no puga eixir d'allí i és quan es produeixen les "bambolletes" o "foradets" que després veiem en la molla.

Saccharoyces nota que es vol tirar-se un pet, però no pot de cap manera i cada vegada s'unfla més i més.

Cinqué pas, enfornar. Ací, el que passa, és que es forma una capa més dura en el pa, la qual no deixa eixir ja el gas. El pa es cou, el llevat mor, i obtenim un aliment boníssim, cruixent i esponjós. Fart del dolor, Saccharoyces es desmaia i mor. I fins ací la història del pa. Sí, la veritat és que és una història bastant tràgica per al fong... =(

Ara: Què passa amb el pa del supermercat? És el mateix? Ni des de lluny! El pa del "súper" li senta malament a bastant gent, però és perquè NO completa el pas 3, 4 i 5, no fermenta bé, ni es pasta bé, ni es cou bé. Per a produir més quantitat de pa i a més velocitat, moltes vegades es posen millorants, "panarios" i sucre us podeu imaginar per què? En el procés tradicional, el llevat necessita més temps per a fermentar, ja que ha d'anar traient a poc a poc la glucosa de la farina. En el procés industrial li afigen sucre. És com si a nosaltres ens posaren davant un caramel i una ensalada. Què triaries? El caramel! Perquè es pot traure més fàcilment l'energia d'ell. Això fa que la fermentació no siga completa i que el gluten d'aquest pa senta pitjor. Fixeu-vos en el diferent que és la molla del pa tradicional i el pa de "súper", sembla plastilina! A altre, moltes vegades el llevat continua viva, perquè la cocció només dura 15 minuts, i això pot produir problemes digestius. Un altre punt a tindre en compte és que el blat d'ara, no és el blat d'abans. El blat modern té més quantitat de gluten, perquè com hem dit, el gluten és necessari per a fer un bon pa i donar-li aqueixa esponjositat que ens agrada. El blat modern té més gluten, sí, però menys nutrients. Pel que al final, acabem obtingut un producte molt poc interessant nutricionalment, (i més si és blanc). Així

que si pots, compra pa artesà, i a poder ser integral. A part, és una forma donar suport als negocis locals que fabriquen productes de qualitat!

Com veieu, a l'hora de fabricar el pa, el gluten no és dolent, és necessari. Ara bé, és dolent per a les persones? Ací ens endinsem en un altre gran moll, perquè la resposta que més s'acosta a la realitat és DEPÉN. Hi ha persones que SÍ són sensibles al gluten, tenen al·lèrgia i no el toleren bé. Aquestes persones, sí que han d'evitar el gluten coste el que coste: els celíacs i les persones que tenen sensibilitat al gluten no celíaca. Quan aquestes persones mengen glúten el seu cos produeix una reacció inflamatòria que danya el seu intestí.

I la resta de persones? Si et senta bé tot, segueix menjant de tot. Així de simple. I si creus que el gluten et senta malament, ves al metge perquè et faci les proves adequades. És possible que sigues celíac i no ho sàpies (i no et lleves el gluten abans d'això, perquè si no, les proves no serveixen per a res). El que no té sentit és deixar de menjar pa perquè has sentit que a la famosa de torn li ha anat bé i no té tants gasos. Hi ha persones amb problemes digestius que poden veure's beneficiades de deixar el pa, però no pel gluten, sinó per un altre compost, i això és degut a una altra mena d'intoleràncies. Si tens dubtes, no ho dubtes, consulta a un professional.

Des de la Cooperativa

Eladi Roca - Miguel Ángel Moliner

NOUS TEMPS, NOUS SERVEIS

Aprofitem aquest espai del BIM, per tal de donar a conèixer a totes les veïnes i veïns, els nous serveis que des de la Cooperativa d'Atzeneta, hem posat en marxa aquests últims mesos:

Telefonia Mòbil.Coopefone.

Després de més de 15 anys donant serveis de telefonia als usuaris d'aquest territori, amb el conveni signat en el principal operador de telecomunicacions nacional Movistar, hem pogut donar un pas i crear la nostra pròpia operadora telefònica, ARA SOM COOPEFONE!

Coopefone, marca propietat de la Cooperativa d'Atzeneta, naix amb l'objectiu d'oferir a tots els socis i clients unes tarifes molt més econòmiques amb el mateix servei de sempre, con-

tinuant operant amb la cobertura oferida per MOVISTAR. Així, per menys de 10 € inclourà les cridades il·limitades i 15Gb per a navegar al mes o per menys de 20€ fins a 70Gb.

Aquest servei gestionat íntegrament des de la Cooperativa, sense intermediaris, amb una atenció personalitzada i l'assessorament i experiència d'aquests anys, per tant sabem que necessiteu i continuarem lluitant per oferir-vos-ho.

També volem agrair, una vegada més, a tots els nostres socis i clients la seua confiança per la telefonia, un servei de proximitat, i que aporta recursos per a la sostenibilitat econòmica, social i medioambiental d'aquesta comarca.

De segur que molt prompte Coopefone serà l'operador de referència d'Atzeneta i comarca, i ficats a somniar del món cooperatiu.

	MANCOMUNITAT		
	Homes	Dones	TOTAL
65-70	75	56	131
70-75	79	69	148
75-80	48	56	104
80-85	48	62	110
85-	50	75	125
Total·Nicho	300	318	618
Total·Hab	984	885	1869

Servei d'Atenció a Domicili (SAD).

A causa de la situació actual de la població espanyola en general i de la Comunitat Valenciana en particular, l'atenció a la tercera edat s'ha convertit en una necessitat tant des del punt de vista institucional, com des de l'àmbit privat. Per això, l'activitat dels serveis a la tercera edat ha sigut considerada ja des de l'any 1993, com un dels Nous Jaciments d'Ús d'acord amb l'informe "Creixement, Competitivitat i Ocupació. Reptes i pistes en el segle XXI" (Informe Delors), dins de l'àrea denominada Serveis de la vida diària.

Si aterrem a la nostra població ens trobem amb una taxa de població major de 65 anys que ascendeix al 31,50% del total d'efectius poblacionals i que supera el 33,07% si la mostra es realitza sobre el padró municipal de 2019 prenent de referència els quatre municipis que formen la Mancomunitat de Penyagolosa (Atzeneta, Xodos, Benafigos i Vistabella).

El projecte que presenta la Cooperativa d'Atzeneta, promou la prestació de serveis d'atenció a domicili, enfocat principalment a les persones majors, amb un important ventall de possibilitats per a una millor personalització de l'oferta en funció de les necessitats del client. Les actuacions bàsiques contemplades són les següents:

- De caràcter domèstic: Activitats i tasques quotidianes que es duen a terme en la llar, destinades al suport de l'autonomia personal i familiar del soci: alimentació, organització roba i/o llar, manteniment de l'habitatge, etc.
- De caràcter personal: Activitats i tasques

quotidianes que fonamentalment recauen sobre el mateix destinatari de la prestació i que s'orienten a promoure el seu benestar personal i social: higiene personal, ajuda, companyia, control i seguiment, etc.

Aquest ambiciós projecte, que necessita un considerable esforç de recursos, principalment humans, és una aposta a mitjà termini donada la complexitat per implementar els serveis i atenció als usuaris finals.

Com per alguna banda hem de començar, i ata-

cant la problemàtica de la mobilitat que també afecta la Mancomunitat, on l'escàs i ineficaç transport públic (autobús de línia regular o taxi) representa un rellevant obstacle per a molts veïns i veïnes a l'hora de desplaçar-se.

Així, la Cooperativa d'Atzeneta ha adquirit un vehicle per tal de ficar-lo a disposició de la societat i poder acompanyar a l'usuari a altres poblacions per a fer tasques administratives (Renovació DNI, Carnet Conduir, etc.), visites mèdiques, visites familiars, etc.

La contractació d'aquest servei es farà en les ofícines de la mateixa cooperativa o a través del telèfon d'Atenció al Soci (626 035 212), amb una antelació mínima de 5 dies per tal de garantir la disponibilitat del vehicle.

Recordar que l'Ajuntament d'Atzeneta disposa d'una ordenança municipal, on el desplaçament amb motiu d'una visita mèdica és gratuït, sempre que es complisquen els requisits establerts. Des del nostre departament d'Atenció al Soci, ajudarem i tramitem amb l'usuari final aquesta subvenció.

També la Cooperativa d'Atzeneta ha adquirit mobiliari i material ortopèdic, com llits articulats, grua, tauletes, cadira de rodes, etc. per als usuaris que puguin necessitar aquests elements.

Per a portar a terme aquest servei, la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica, a través del programa d'ajudes LEADER, ha concedit a la

Cooperativa d'Atzeneta una subvenció pròxima al 60% de la inversió realitzada.

Finalment, destacar una vegada més, l'important paper que du a terme l'Entitat, que sense oblidar el nostre esperit agrícola, continuem treballant per a implementar aquells productes i serveis que creen que són necessàries per a augmentar la qualitat de vida dels habitants de la comarca.

Assemblea General de la Cooperativa d'Atzeneta 2022

La Cooperativa d'Atzeneta va aprobar la gestió i el balanç de l'any 2021 en l'Assemblea General de Socis celebrada el passat mes de juny en el Saló d'Actes de l'Entitat, on a més d'exposar als assistents l'estat dels comptes financers de l'Entitat, es va fer repàs a les activitats executades en l'exercici tancat i un avanç de les línies estratègiques que regiran a la Cooperativa en els pròxims anys.

Després d'un exercici 2020, marcat per la crisi sanitària del Coronavirus, on es va ficar de manifest la importància del medi rural, del sector agroalimentari, del comerç de proximitat, etc., el 2021 suposava un important repte per tal de consolidar l'activitat de totes les àrees de negoci que formen el grup cooperatiu.

Destaca el manteniment de la xifra de negoci dins de l'àrea de Subministraments, on a la venda dels productes clàssics, s'ha sumat una

l'ampliació de noves referències de productes dins de la gamma d'eines, ferreteria, complements per a mascotes, jardineria o electricitat, etc. i per descomptat a una fidelització de compra per part dels socis i clients.

En el cas de la Secció d'ametla, s'ha aconseguit la comercialització de vora 0,7 milions de Kilograms, que s'han transformat en més d'un milió d'euros, tot i la baixada de la collita en la campanya 2020-2021, s'ha vist compensada amb l'increment del preu del producte.

Dins d'aquesta política comercial s'han obtingut uns preus que han arribat fins a un diferencial de 0,60 €/kg en marcona i 0,40 €/kg en varietat comuna respecte als preus d'establerts per la Llotja de Reus; respecte a les llotges d'Albacete i de Múrcia ha arribat superar en 0,55 € i 0,18 € el preu de referència d'aquestes llotges en la varietat marcona.

Les fortes gelades del mes de març i abril, juntament amb l'acció dels fongs pels episodis de pluja i humitat de la primavera fan que la collita prevista per aquesta campanya estiga al voltant d'un 10%

D'altra banda, la Secció de Crèdit, es dedica a la intermediació financera per mitjà de la custòdia dels dipòsits dels socis i de la concessió de préstecs, a través d'Arquia Banca. La situació de baixos tipus d'interés, que es prolonga des de fa uns anys, no és el millor escenari per al negoci bancari, però malgrat això, continua aportant activitat a la Cooperativa i servei a la població dels nostres pobles, en un moment on les grans entitats bancàries continuen amb una política de digitalització, de reestructuracions de la seua xarxa d'oficines i retallades en la prestació de serveis, com malauradament ha quedat de manifest en Atzeneta en els últims mesos.

Les dades globals mostren que en l'exercici 2021, la Cooperativa Sant Bertomeu d'Atzeneta - Tossals de Penyagolosa va obtenir una xifra de negoci de 4,6 milions d'€, tancant l'exercici amb un resultat econòmic positiu de 97,2 milers d'€

En referència al Supermercat Charter, propietat de la Cooperativa, s'hi ha produït durant l'any 2021 un destacat augment de la xifra de negoci respecte a l'exercici passat, on la crisi sanitària va suposar un increment de la població resident i un major consum en el comerç de proximitat.

A banda de dotar al territori d'una major oferta de productes i serveis, una de les prioritats de l'Entitat és la creació de llocs de treballs que fixen la població en l'entorn rural, i dins d'aquesta política, el supermercat ja dona feina fixa a 9 dones de la localitat.

Amb aquests resultats ordinaris procedents de la seua activitat econòmica, la Cooperativa pot continuar aportant el màxim valor als seus socis, i amb la premissa de destinar la major part d'aquests resultats a enfortir patrimonialment l'empresa, i dins del compromís amb els nostres socis i client, cal recordar els retorns econòmics als nostres socis, tant en la Cooperativa, en la benzinera i com en el Charter, en forma de xecs-regals o de descomptes directes per un valor superior als 32.000 €, a més a més de l'estalvi en el cost per la contractació dels serveis de telefonia, electricitat, assegurances o un menor preu del carburant respecte a altres benzineres de referència.

L'Aperitiu de Penyagolosa

El passat dissabte 17 de setembre es va celebrar l'I Aperitiu de Penyagolosa, una jornada gastronòmica amb l'objectiu de donar a conèixer els productes agroalimentaris elaborats

principalment en la Mancomunitat de Penyalosa -Pobles del Nord, formada pels municipis d'Atzeneta, Vistabella, Xodos i Benafigos.

En aquesta primera edició, organitzada per l'Ajuntament d'Atzeneta del Maestrat i l'empresa Terrena, els assistents van poder gaudir d'un dia ple de sabor i entreteniment amb activitats com a demostracions culinàries, degustacions o tasts de productes comarcals.

Un mercat obert amb una oferta molt territorial protagonitzada per vins, formatges, pa amb tomaca i olis, embotits, mel en forma d'aperitiu de quilòmetre zero.

Presentació del projecte DePenyalosa

El protagonisme inaugural va ser per a la Cooperativa d'Atzeneta, que va presentar la iniciativa

DePenyalosa, que pretén crear un punt de trobada entre els productors de la comarca i el consumidor final per a una comercialització conjunta de l'oferta gastronòmica, eliminant al màxim els intermediaris entre tots dos.

La jornada es va iniciar amb un tast dirigit pel mestre d'almàssera Arturo Monfort, dels olis d'oliva verge extra (AOVE) elaborats per la SAT la Atzenentense i comercialitzats sota la marca Màgia de Penyalosa, propietat de la Cooperativa Agrícola Sant Bertomeu d'Atzeneta Coop. V. El formatge artesà elaborat per Lácteos Masets i Cabritillo del Maestrat, maridat amb els vins del Celler de les Useres, integrant de la IGP Vins de la Terra de Castelló; el torró i massapà d'Atzeneta, elaborat per la família Barberà va posar el punt i final a la degustació.

El temps i la meteo a Atzeneta

Melcior Rovira Monfort

Un estiu de nova generació

L'estiu que hem deixat arrere (almenys l'astronòmic, perquè el meteorològic continua durant la segona quinzena d'octubre) podríem catalogar-lo com de «nova generació» si fem un símil amb els nous incendis que es pateixen a nivell global últimament. Sense entrar en els motius que els provoquen, es consideren de nova generació els incendi en què augmenta molt per damunt del normal la velocitat de propagació, l'agressivitat i l'àrea afectada; així doncs, un estiu amb aquesta denominació se suposa que n'és un de molta més durada que l'habitual i amb una calor extraordinàriament rigorosa, com el que hem tingut...

Però, com apuntava al darrer article, per molta calor que feia i que ha fet, a Atzeneta no ha

L'enclusa d'una tempesta llunyana tapava el Sol i ens feia baixar uns graus la temperatura una vesprada de calor sufocant de juliol.

sigut l'estiu més calorós que hem tingut (ep!, a molts llocs de la Península sí), ni tant sols el segon, sinó que al final s'ha quedat en la tercera posició de la sèrie climàtica des de 1943. La mitjana de les temperatures màximes de l'estiu (juny, juliol i agost) ha estat de 33 °C, moltíssima calor, cert, però una dècima per davall de les màximes de l'estiu del 2006 i 1,5 °C més fresques que les màximes de l'estiu del 2003 que, com ja vaig comentar, sembla imbatible. Per imaginar-nos aquell estiu hem de pensar que vam tenir temperatures diürnes quasi constants de 35 a 40 °C durant tres mesos consecutius!!! Sembla una efemèride tant irreplicable com l'onada de fred del febrer del 1956, però en l'altre extrem... encara que el canvi climàtic actual afavoreix més l'efecte forn que l'efecte congelador. Per sort, durant el passat estiu les nits han estat fresques i la temperatura mitjana dels tres mesos s'ha quedat en 24,3 °C, és a dir, 2,3 °C per damunt de l'habitual i 1,2 °C més fresc del calorosíssim 2003. Cal ressaltar, però, que encara que s'ha pogut dormir bé la majoria de nits, n'hem patit 6 de tropicals, tot i que l'únic rècord batut ha estat el de temperatura mínima anual més elevada, perquè el dia 14 d'agost el mercuri no va baixar dels 26 °C, un grau per sobre de l'anterior rècord del 31 de juliol i 1 d'agost de 1945, que ja ha plogut ...

Pel que fa a les pluges hem tingut un estiu molt sec: el total recollit ha sumat 40,5 litres, a penes el 40% de les precipitacions normals d'aquests tres mesos. I aquestes pluges són les del nucli urbà, ja que en tota la part centre i nord del pla d'Atzeneta les quantitats recollides han sigut prou inferiors. L'absència de pluges i les temperatures tan elevades de l'estiu han fet que el dèficit hídric siga molt acusat, i a la vegetació (sobretot la arbustiva) ja li queda poca renda d'aigua de la primavera anterior tant humida.

Per mesos, juliol va ser molt calorós i sec. La temperatura mitjana va ser 1,2 °C superior a la normal degut als valors diürns, que amb una mitja de 33,5 °C han esdevingut els tercers més elevats per darrere dels de 2006 i 2003. Amb tot, la temperatura màxima absoluta del mes es va quedar en 38,5 °C, lluny del rècord. Les pluges d'aquest mes, per la seua banda, foren insignificants: 3,5 litres de les escorrialles de dos tronades procedents d'Aragó. El

Una tempesta intensa i molt concentrada afectava Xodos la vesprada del 16 de setembre.

següent mes va imitar el comportament de juliol (i també de juny), de manera que agost va enregistrar una temperatura mitjana d'1,8 °C més elevada del que tocava, amb uns valors mitjans de les temperatures màximes més de 3,5 °C per damunt del normal. A més a més, cal destacar l'episodi de calor extrem durant tota la primera quinzena, quan els valors màxims no van baixar dels 35°C i vam empalmar tres dies consecutius amb registres de 39 °C. Ara bé, com he comentat abans, l'únic rècord termomètric superat fou gràcies als 26 °C de valor mínim de la nit del 14 d'agost. Les pluges, alhora, també pobres: 22,5 litres caiguts la major part en la tronada del dia 26 (divendres de festes), que va deixar més de 40 litres a la serra dels Camps i a zones de les Foes. Setembre, al seu torn i tot i trobar-se dins la tardor meteorològica, no es va adonar del canvi d'estació i va continuar comportant-se com els mesos precedents, amb uns valors termomètrics 1,4 °C superiors als normals i unes pluges escasses per a un mes que sol (solia) posar fi a l'estiueig, ja que sols van arribar ha acumular-se 34,5 litres mensuals, menys de la meitat del normal. Finalment, octubre ha començat amb molts núvols però poca pluja: de moment portem acumulats 25 litres durant la primera quinzena, i aquesta segona part de mes pinta estiuenca i assolellada, amb la qual cosa haurem d'esperar al mes més plujós de l'any (novembre, octubre n'ha perdut el galó) a veure si fa saó per encarar el proper any amb un cert optimisme.

Com són els nous estius a Atzeneta?

Al fil del que comentava a l'inici d'aquest article sobre els estius de nova generació, vaig a analitzar amb dades de l'observatori manual d'Atzeneta si els estius estan canviant, si realment tenen tendència a ser més llargs i extrems que els passats.

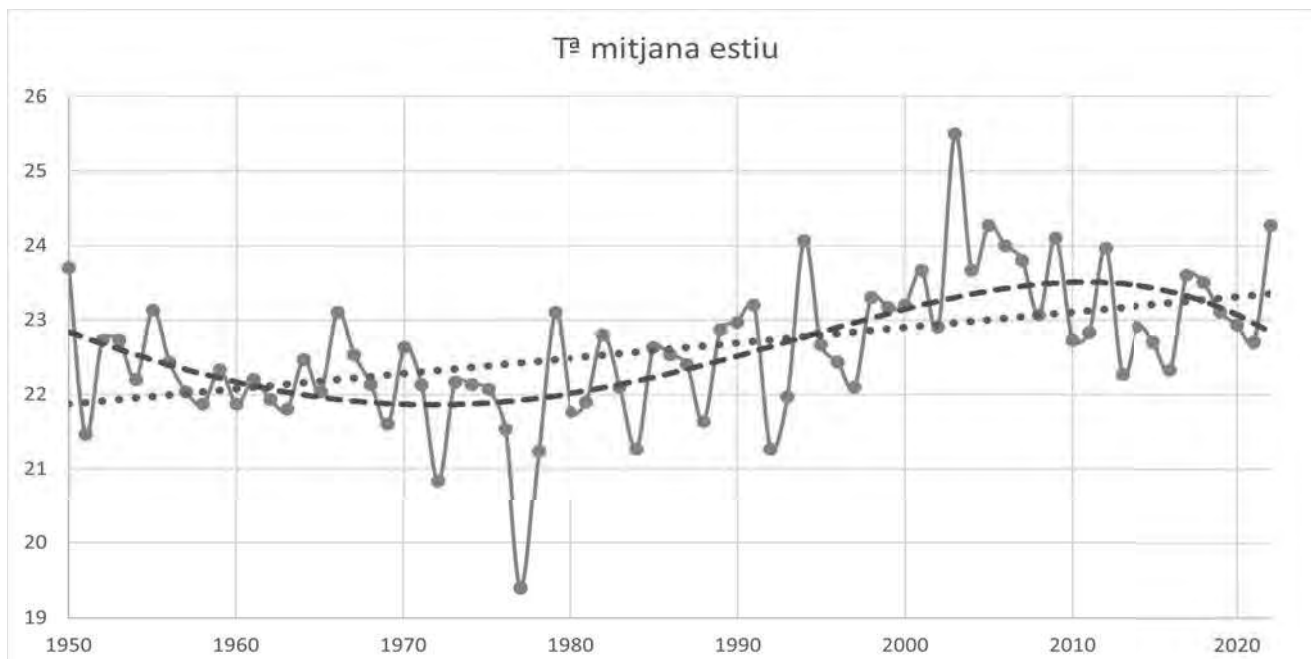
Primer em fixaré en els valors mitjans de la temperatura estiuenca, que com podem veure al següent gràfic tenen una clara evolució a pujar. De fet, si ajustem el comportament a una

Ruixats molt intensos van afectar la zona sud del terme (Foes) la vesprada del 26 de setembre, i van deixar més de 40 litres a aquesta partida, mentre del poble al nord no va ploure.

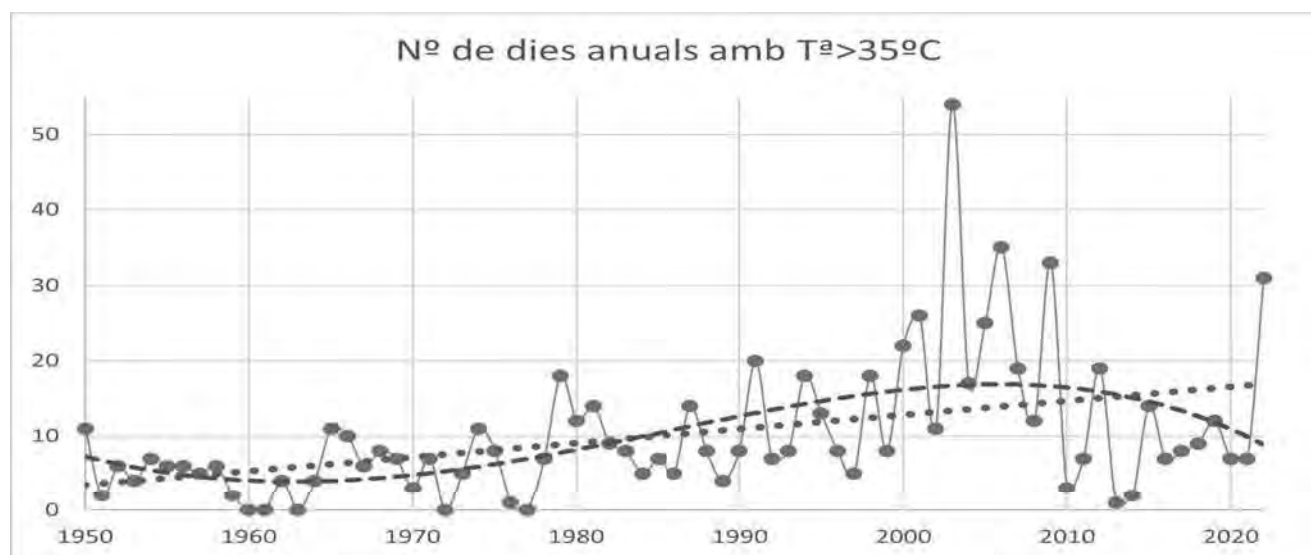
tendència lineal (línia roja de punts) veiem que la temperatura mitjana d'aquesta estació ha pujat un grau i mig des dels anys 50.

Però si realment volem estudiar si els estius són més extremats, ens hem de fixar en els valors més elevats de temperatura, com per exemple quants dies a l'estiu se superen els 35 °C de valor màxim. Al següent gràfic es pot observar aquest comportament i és molt notori l'augment brusc de dies que se sobrepassa aquest llindar. De fet, amb una tendència lineal (línia roja de punts) hem passat de tindre 3 o 4 dies tòrrids a l'any la dècada del 1950

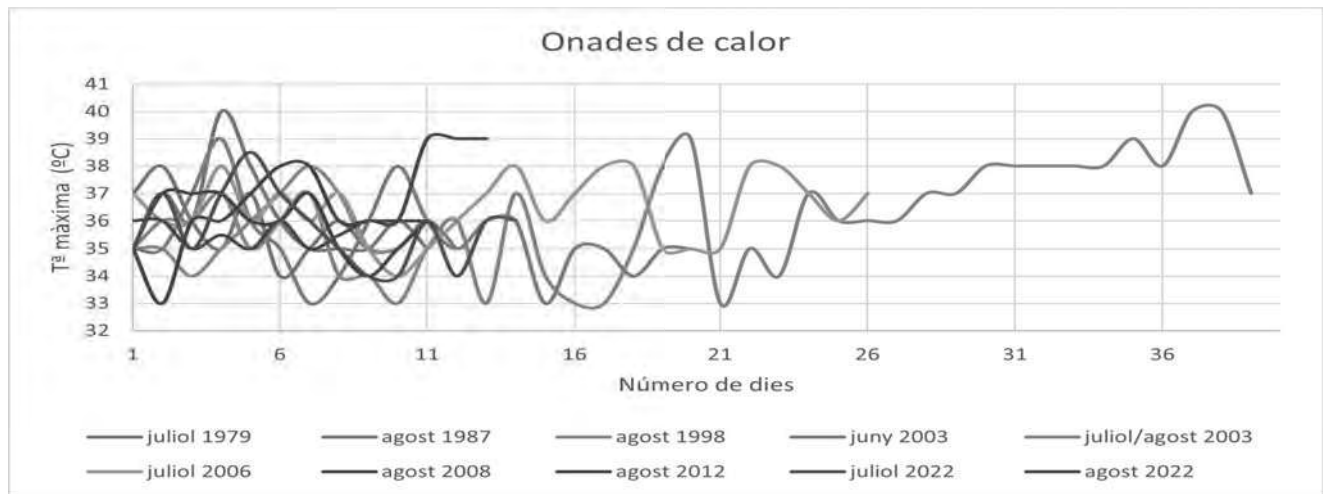
a quasi 20 dies en l'actualitat, per tant, s'ha quintuplicat la calor extrema al nostre poble en els darrers 70 anys i ha passat de ser una calor infreqüent quan vivien els nostres avis, a ser un fenomen normal en l'actualitat. Com es pot apreciar, el 2003 quasi se n'ix d'escala amb gairebé dos mesos de calor extenuant, i el present estiu, amb més de 30 dies per damunt dels 35 °C, està en quarta posició per darrere del 2003, 2006 i 2009.

L'altra dada a analitzar per observar la calor extrema són les onades de calor. Si es considera onada de calor a Atzeneta aquells episodis continuats de més de 10 dies amb valors

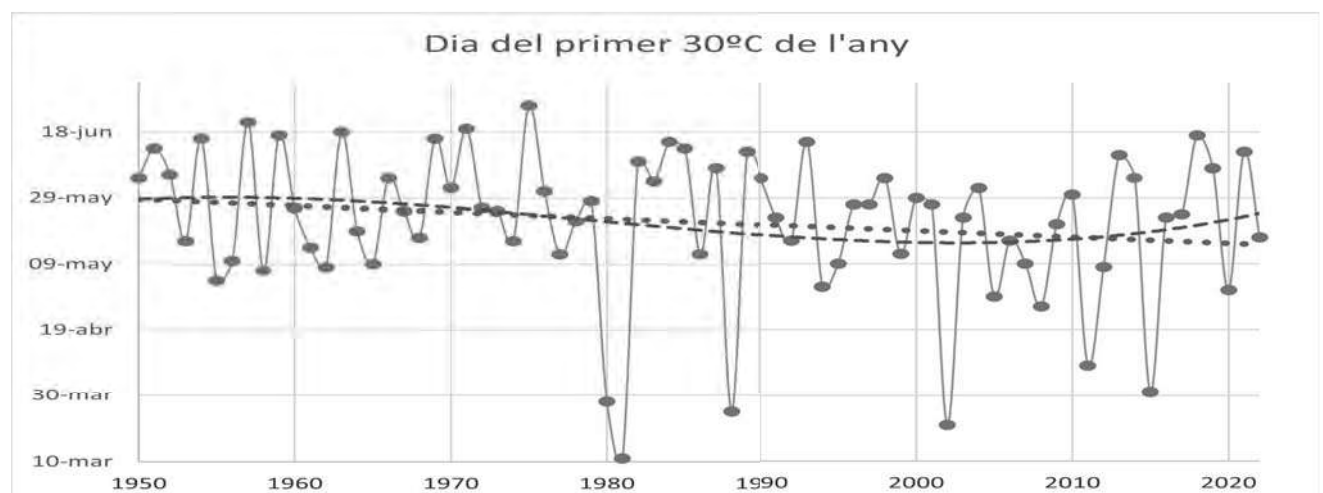
màxims per damunt dels 35 °C, qüestió que representem en un gràfic de durada en dies i valors de temperatura (gràfic següent), podem comprovar que de les deu onades de calor més fortes a Atzeneta des del 1943, vuit s'han produït a partir del 1998, i també destaca per durada la de juliol i agost del 2003. Aquesta dada també mostra que les onades de calor són molt més probables en l'actualitat que no pas fa 30-50 anys.

L'altra característica a estudiar dels estius és la durada, per comprovar si n'augmenta o no. Per tal de considerar de forma objectiva quan comença i acaba l'estiu, he agafat la fita dels 30 °C com a punt d'inici i final d'aquesta estació. En el gràfic següent es representa com ha

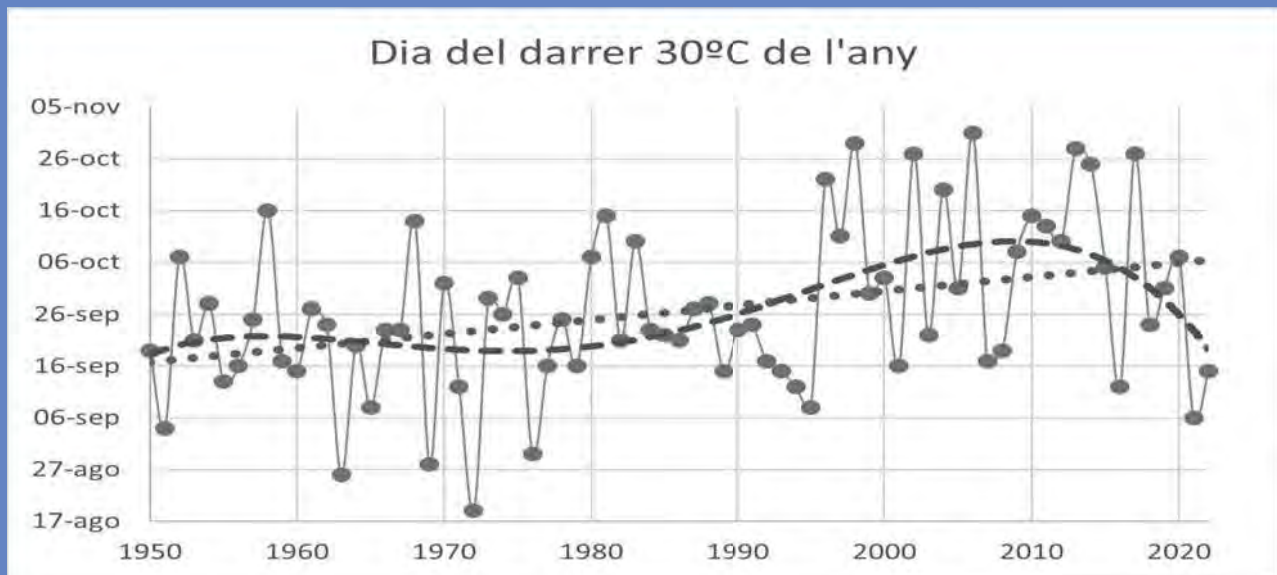

anat evolucionant el primer dia de l'any que s'arriba als 30 °C. De mitjana és el 21 de maig quan s'assoleix aquest valor per primera vegada cada any, però s'observa una tendència clara a avançar-se en el calendari. Així, si ens fixem en l'evolució lineal (línia roja), veiem que els 30 °C s'assolien cap al 29 de maig el 1950 i ara sol ser cap al 15 de maig; per tant, l'estiu s'ha avançat uns 15 dies.

Per una altra banda, si analitzem quan acaba l'estiu (últim dia que s'arriba als 30°C, dèiem), observem al gràfic que de mitjana sol ser cap al 26 de setembre, però també hi ha una evolució clara cap a l'endarreriment d'aquest llindar. Amb l'ajust lineal comprovem que el 1950 passava cap al 16 de setembre i que en l'actualitat sol ser cap al 6 d'octubre, és a dir, l'estiu s'allarga cap a la tardor uns 20 dies.

ren les pluges climàtiques mitjanes de l'estiu de dos períodes (1950-1990 per visualitzar el clima dels nostres avis o pares i 1980-2020 per al nostre clima), veiem una disminució de la pluja en tots els mesos estiuencs. En total hem perdut 21 litres de precipitació, que sembla poc, però com a l'estiu les pluges són escasses, això suposa un 25% de la pluja total, que és una disminució important perquè les precipitacions d'aquesta estació són

les que permeten una gran part de la nostra vegetació sobreviure a l'estiatge. Per mesos, al juny i juliol plou uns 5 mm menys, mentre a l'agost el descens és més acusat, amb 11 litres.

Per acabar, i per donar resposta a la pregunta del títol, els nostres estius d'ara duren de mitjana un mes més que fa 70 anys (s'avancen 15 dies a la primavera i es mantenen 15 dies més a la tardor); la calor és molt més extrema, el número de dies que es superen els 35 °C s'ha multiplicat per cinc des dels anys 50, i plou una quarta part menys en aquests tres mesos. Per tant, tot plegat suposa un dèficit hídric molt més acusat a l'estiu i un sofriment i assecament més extrem per a la nostra fauna i flora.

RACÓ FOTOGRÀFIC

